

Obecné zásady

Úvodní členy

Názvy

U názvů, které se mají řadit do rejstříků, potřebujeme vyloučit úvodní členy z řazení – tak, aby se název v rejstříku řadil až podle následujícího slova.

V poli 245, podpoli \$a člen z řazení vyloučíme pomocí druhého indikátoru, jehož hodnota udává, kolik znaků má systém přeskočit. K počtu vylučovaných znaků se připočítává i následná mezera:

24504 \$aDer Dienst

V ostatních selekčních názvových polích úvodní člen **nezapisujeme** vůbec, ani v případech, kdy formát MARC 21 nabízí možnost vyloučit člen z řazení pomocí indikátoru. To platí i pro němčinu, kde zůstane gramaticky nesprávný tvar.

Jedná se o tato pole/podpole:

Pole 130, podpole \$a Pole 240, podpole \$a Pole 246, podpole \$a Pole 505, podpole \$t Pole 700-830, názvy zapsané v podpolích \$a nebo \$t, případně \$s (podrobněji viz popis jednotlivých polí).

Příklady:

24010 \$aSchwarze Obelisk.\$lČesky\$7aun2008451906

24510 \$aČerný obelisk /\$cErich Maria Remarque ; z německého originálu Der schwarze Obelisk ... přeložil Jan Scheinost

50520 \$tGefesselte Prometheus /\$rAischylos [do 505\$t zapíšeme bez členu Der]

Výjimkou jsou případy, kdy by se název měl řadit v rejstřících pod členem (např. název díla začínající místním nebo osobním jménem obsahujícím člen - Los Angeles, Le Havre, La Fontaine apod.):

1300 \$aLa Fontaine devant ses biographes 24500 \$aLos Angeles business journal

V polích, která nejsou selekční (tj. v poli 245 všechna podpole s výjimkou \$a, pole 490, většina poznámek, podpole \$a v poli 505), člen na začátku názvu nevynecháváme.

Selekční údaje: osobní jména

V některých případech je součástí osobního jména i gramatický člen.

Řídíme se zvyklostmi daného jazyka – přednostně příslušnou národní bibliografií, některé obecné zásady jsou uvedeny v kapitole týkající se pole 100/700.

Obvykle se člen (nebo jiný prefix) zapisuje buď na začátku jména, nebo se zařadí na jeho konec.

Jediným případem, kdy s určitým členem zacházíme jinak, je arabština, u které používáme špičaté závorky:

«al→>Biltāgī, Chālid

Selekční údaje: jména korporací

U většiny korporací úvodní člen **nezapisujeme**.

Výjimkou může být případ, kdy je člen součástí místního nebo osobního jména.

1102# \$aBritish Library

(Na zdroji uvedeno: The British Library)

1102# \$aLos Angeles County Museum

Ale:

U jména nakladatele v podpoli 264 \$b se člen ponechává.

264 1 \$bThe American Ceramic Society

264 1 \$bDas Bergland-Buch

[podobu bez členu lze poté zapsat do pole 9289-\$a]

Zápis znaků (písmo, jiné znaky)

Přepis pre-moderní formy písma

Obecně se přepisují písmena v bibliografických údajích přesně tak, jak se vyskytují na zdroji. Týká se to i dříve používaných písmen „v“ a „i“ na místě dnešních „u“ a „j“ a také „uu“ nebo „vv“ na místě dnešního „w“.

Moderní varianta názvu se pak zapíše do pole 246.

příklady slov: lulius – Julius

qvam – quam inavgvralis – inauguralis ivridica – juridica vvindesheimensis – windesheimensis

Příklad: 100 1 \$aHahnemann, Friedrich\$4aut

245 10 \$aDe vlceris venerei cancroſi (chancre) ortv et cvratione /\$cpvblice defendet Fredericvs Hahnemann

246 3 \$aDe ulceris venerei cancroſi (chancre) ortu et curatione

Ligatury æ, œ, Æ, Œ atd. zapíšeme přesně, ale můžeme přepsat i jako ae, oe, AE, OE. U německých

názvů doporučujeme vždy zapsat do pole 246 variantu s přehláskou: ä, ö, ü.

Starší zápis přehlásky, kdy je nad písmenem malé e, zapíšeme jako přehlásku: a^e = ä, o^e = ö.

A doporučujeme zapsat i variantu s ae, oe do pole 246.

Přepis okrouhlého r (r) závisí na předcházejícím písmeni v textu. Např. rc ve smyslu etc. zapíšeme jako „rc“ (je to z latiny relinquo cetera).

Více viz https://de.wikipedia.org/wiki/Rundes_r

x versus x Při zápisu rozměru nebo názvu (3x soudce Ti) jde sice o význam „krát“ (x), ale obecně se všude kvůli jednoduchosti a kontinuitě používá „iks“ (x). zápis 3x Agatha 5x New York 13 x 15 cm

Méně obvyklé znaky latinkového písma

V některých jazycích psaných latinkou se používají i méně obvyklé znaky, které v ostatních jazycích nenajdeme. I ty přepisujeme podle pramene popisu. Příklady: V ázerbájdžánštině psané latinkou existuje znak „ə“ a tak ho i zapisujeme. (U ázerbájdžánštiny psané do začátku 90. let 20. století cyrilicí se řídíme instrukcí „Doporučení pro přepis nelatinkových písem do latinky“, zveřejněnou na stránkách Národní knihovny; čili písmeno „ə“ v textu psaném cyrilicí přepisujeme jako „ä“.) Isladské znaky „þ“ („thorn“) a „Ð“ jsou také součástí latinky a do záznamu se zapisují v této podobě.

Psaní velkých písmen

Velkým písmenem začíná vždy každý blok údajů v záznamu, tj. každé nové pole ve formátu MARC 21. Druhé a další podpole v rámci jednoho pole začínají většinou malým písmenem, pokud se nejedná o vlastní jména (osob, korporací, míst, konferencí atd.) nebo názvy děl/vyjádření/provedení (včetně názvů částí, alternativních názvů a souběžných názvů).

Řídíme se rovněž pravopisem daného jazyka (v jednotlivých jazycích se liší pravidla použití velkých písmen např. u výrazů pro národnosti, jazyky, církve, historické epochy apod.). Podrobněji viz též informace k jednotlivým polím.

Příklady:

24510 \$aDeníky malého poseroutky :\$bromány v obrázkách /\$cJeff Kinney ; přeložila Veronika Volhejnová

24500 \$aPocta tvůrci :\$bPablo Picasso, 1881-1973

24500 \$aActa geodaetica

24510 \$aAspekt und Erfolg :\$beine kontrastive Analyse aspektualer Relationen von tschechischen und deutschen Verbpaaren /\$cViktor Tichák

24500 \$aMarried priests in the Catholic Church /\$cedited by Adam A.J. DeVille

264 1 \$aPraha :\$bGrada,\$c2015

264 1 \$aV Praze :\$bnákladem K. Friče,\$c1863 264 2 \$bV komisí národního kněhkupectví Em. Petříka

300 \$aStrana 255-631 ;\$c18 cm

Výjimečně může blok údajů začínat malým písmenem, jedná-li se o výraz/symbol, u něhož se velké písmeno nepoužívá nikdy:

24500 \$adBASE :\$bmanuál uživatele

Výrazy, které jsou napsané celé velkými písmeny, doporučujeme převést na standardní zápis (tj. malými písmeny, s přihlédnutím k pravopisným pravidlům příslušného jazyka):

Na hlavním prameni: Děti doby

příběhy Páji a Jáji

Zapíšeme: 24500 \$aDěti doby :\$bpříběhy Páji a Jáji

Ale: zkratky velkými písmeny zůstávají – např. ZDŠ, ONV, MÚ, FK.

U akronymů záleží i na tom, v jaké podobě se obvykle vyskytují – některé se běžně píší jako slovo, tj. pouze s počátečním velkým písmenem, jiné se vždy skládají z velkých písmen: Čedok Drutěva BESIP ROPID NATO

V některých případech může záležet i na úsudku katalogizátora.

U selekčních údajů se řídíme především podobou v souborech autorit.

Mezery

Mezera následující po tečce Při počítačovém zpracování jsou údaje identifikovány označením obsahu (identifikátor podpole). Při zobrazování záznamu ve formátu ISBD je toto označení automaticky nahrazeno jednou mezerou. Pro údaje, které se nezapisují do samostatných podpolí, ale uvádějí se jako jejich součást, je třeba před údajem (obvykle kvalifikátor v kulatých závorkách) doplnit jednu mezeru.

zápis 1101 \$aČesko.\$bMinisterstvo kultury

zobrazení Česko. Ministerstvo kultury

zápis 1300 \$aBulletin (Česko. Ministerstvo kultury)

zobrazení Bulletin (Česko. Ministerstvo kultury)

Znak & Znak se zapisuje s oboustrannou mezerou: R & D Report

Datum

Neukončené datum

Jedna mezera se doplňuje mezi neukončeným datem a jakýmkoli následujícím údajem v rámci jednoho podpole.

zápis 1101 \$aČesko.\$bPrezident (2023- : Pavel)

Následuje-li bezprostředně za neukončeným datem kód podpole, mezera se vynechává.

zápis 70012 \$aViewegh, Michal,\$d1962-\$tBáječná léta pod psa

Datum

zápis 1.1.2004

1. dubna 1998

23.-24.5.2001

23. 28. září 2002

2012-2023

Iniciály, akronymy, zkratky

Jednopísmenné zkratky, akronymy a/nebo iniciály se zapisují bez mezer bez ohledu na pramen popisu. Zkratky různého typu se mezi sebou oddělují mezerou. Zkratky oddělené lomítkem zapisujeme bez mezer.

J.J. Rousseau

F.D.H. Denby

U.S.D.A. Symposium

M. J.P. Rabaut (pro jméno Monsieur J.P. Rabaut)

Ústí n. L.

Ústí n/L

Halle a. S.

W. v. G. (pro jméno Wolfgang von Gronau)

A. v. d. Linden (pro jméno Anne van der Linden)

par R.F. s. d. C.

skupina J.A.R.

UNICEF

Dvoupísmenné zkratky se zapisují vždy s mezerou (bez ohledu na podobu v původním písmu):

Fr. L. Čelakovský

H. Ch. Andersen Ju. A. Gagarin Ph. D. Associates

Ale: mezi iniciálami v personálním záhlaví se doplňuje jedna mezera:

Rousseau, J. J.

Interpunkce

Předepsaná knihovnická interpunkce se zapisuje vždy, i tehdy, pokud to má za následek zdvojení interpunkce. Ale: nezapisujeme tečku na konci polí - systémy ji pro zobrazení v ISBD vygenerují samy.

Kam běží Péťa? : pracovní sešit pro předškoláky Vrať se mi zpátky!. Svazek první, Návrat ztraceného syna

Příklad zdvojení v zobrazení ISBD generovaném systémem: Zapsáno přesně podle podoby na zdroji: 250 \$a2nd ed. Zobrazení podle ISBD s interpunkcí doplněnou systémem: 2nd ed.. – London : Saur, 2015

Interpunkce, která je zaměnitelná s interpunkcí ISBD a jejíž přesný přepis by způsobil nejasnosti v názvových údajích nebo problémy při konverzích, doporučujeme při přepisu zaměnit.

Příklad 1: Na titulní stránce: Viktor Stretti. Z Mnichova do Paříže

korrespondence a skicáře z let 1898 až 1902 Tomáš Hylmar, Olga Pujmanová-Stretti (eds.)

Zapišeme: Viktor Stretti, z Mnichova do Paříže : korrespondence a skicáře z let 1898 až 1902 / Tomáš Hylmar, Olga Pujmanová-Stretti (eds.)

Pokud bychom zapsali: Viktor Stretti. Z Mnichova do Paříže : korrespondence a skicáře z let 1898 až 1902 / Tomáš Hylmar, Olga Pujmanová-Stretti (eds.), bylo by to zaměnitelné za názvy 2 samostatných děl

Příklad 2: Správně: Jíst, mládnout, radovat se : 10 kroků ke štíhlé linii, mladistvému vzhledu a duševní pohodě / Amelia Freerová ; z anglického originálu Eat, nourish, glow ... přeložil Jan Jícha Špatně: Jíst. Mládnout. Radovat se : 10 kroků ke štíhlé linii, mladistvému vzhledu a duševní pohodě / Amelia Freerová ; z anglického originálu Eat. Nourish. Glow ... přeložil Jan Jícha Nejde o 3 samostatná díla, jak by tečky naznačovaly, ale o jedno.

Příklad 3: interpunkce zůstává přesně podle titulní stránky, je nezaměnitelná: S.V.U. Mánes v r. 1921

Příklad 4: Na titulní stránce: Láska [ne]jistá Zapišeme: Láska (ne)jistá Hranaté závorky jsou zaměnitelné s knihovnickou interpunkcí pro označení údajů převzatých mimo prameny popisu, proto je nahradíme kulatými.

Příklad 5: Na titulní stránce: John Smith, Edward Brown [editors] Zapišeme: John Smith, Edward Brown (editors)

Příklad 6: Na titulní stránce místo vydání: Boston [Mass.] Zapišeme: Boston, Mass. Hranaté závorky zde zaměníme za běžně používaný zápis s čárkou.

Příklad 7: Na titulní stránce: Matematika /učebnice pro 3. ročník základní školy/ Jan Novák Zapišeme: Matematika : (učebnice pro 3. ročník základní školy) / Jan Novák Lomítka jsou zaměnitelná s knihovnickou interpunkcí předcházející údaj o odpovědnosti.

V některých případech je žádoucí interpunkci doplnit: např. jsou-li autoři uvedeni na titulní stránce

pod sebou, zapíšeme mezi nimi čárku. Stejně tak, je-li název typograficky upraven a vytištěn bez interpunkce: Láska Zvědavost Prozac A POCHYBNOSTI Zapíšeme Láska, zvědavost, prozac a pochybnosti, protože se nejedná o více samostatných děl, jen typografická úprava je zavádějící.

Čárka se za jinou interpunkci nezaměňuje, naopak ji často lze použít jako náhradu za jiná znaménka. Dvojtečka se obvykle za jinou interpunkci nezaměňuje. Pokud je použita jako součást věty, není mezi ní a předcházejícím slovem mezer, zatímco jako interpunkce ISBD se zapisuje s oboustrannou mezerou. Za jiná znaménka nezaměňujeme žádnou interpunkci v těch případech, kdy by to změnilo význam textu – např. pokud se vyskytují v názvech obsahujících matematické vzorce apod.

Uvozovky zapisujeme standardně pomocí znakové sady Unicode: U+0022, tj. obojí rovné horní. V knihovních systémech je lze běžně zapsat z klávesnice. Správně: „A“ Špatně: „A“, ‚A‘, »A«

From:

<https://prirucky.ipk.nkp.cz/> - Metodické příručky pro knihovny

Permanent link:

https://prirucky.ipk.nkp.cz/katalogizace/monografie/obecne_zasady?rev=1724075863

Last update: **2024/08/19 15:57**

